

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

Náhrada újmy (se zřetelem k veřejné sféře)

jan.hurdik@law.muni.cz; Pohl.J@email.cz

Odlišení soukromoprávních a veřejnoprávních vztahů

Občanský zákoník výslovně definuje soukromé právo v § 1 odst. 1:

„Ustanovení právního řádu upravující vzájemná práva a povinnosti osob vytvářejí ve svém souhrnu soukromé právo.“

Pozn.: Orgány veřejné moci nejsou osobami ve smyslu § 15n. OZ, jejich vystupování v právních vztazích vyplývá z vymezení jejich pravomocí a příslušnosti

Kritéria odlišení SP a VP vztahů

- DZ OZ: odlišení SP a VP vztahů na základě **organické teorie**,
 - tj. podle povahy účastníků vztahů
- **Odlišný názor: metoda právní regulace:**
 - Určuje, jakou legislativní technikou je určitý okruh právních vztahů upraven, potažmo jako právní technikou účastníci realizují své zájmy

Náhrada škody - soukromoprávní vztah ve veřejnoprávní sféře

Cíl soukromého práva a role odpovědnosti

- Dosažení, udržení, popř. obnovení rovnováhy zúčastněných zájmů

Cíl náhrady újmy:

- Náhrada újmy slouží obnovení rovnováhy majetkových/osobnostních zájmů
 - Korektivní spravedlnost
- (K úvaze nové výzvy pro naplnění cíle soukromého práva - distribuce rizik - široký koncept odpovědnosti
 - Modifikovaná distributivní spravedlnost)

Metody právní regulace

- Veřejnoprávní ve vlastním smyslu
- = vysoká úroveň veřejného zájmu
- = přímé uplatnění veřejné moci na právní vztahy
- = nástrojem úřední rozhodnutí (individuální právní akt)

- Soukromoprávní
- = nižší úroveň veřejného zájmu
- = nepřímé uplatnění veřejné moci (soukromoprávní statut účastníků + vyváženost jejich pozic + uplatnění veřejné moci ze soukromé iniciativy)
- = nástrojem smlouva

Odpovědnost - historický úvod

- Římské právo neznalo pojem odpovědnost
- Nerozeznávalo rozdíl odpovědnosti civilní - trestní, kontraktní - deliktní
- Římské právo znalo závazky *ex delicto*
- Pojem odpovědnosti byl - nedůsledně - převzat právem až v 19. století ze společenských věd
- Pojem odpovědnosti dosud sporný:
 - Existence
 - Pojetí (viz dále)

Přehled

- 1) Pojem odpovědnosti (teorie aktivní, sankční, komplexní)
- 2) Druhy odpovědnosti v českém obč. právu
- 3) Odpovědnost za újmu (pojem, funkce, třídění)
- 4) Prevence
- 5) Odpovědnost za újmu de lege lata

1) Pojem odpovědnosti - teorie

- Jazykové verze a problém přesnosti překladu: responsibility/liability, Verantwortlichkeit/Haftung..
- Sankční - odpovědnost = sankce (o. za nesplnění povinnosti)
- Aktivní - odpovědnost = primární povinnost (o. za splnění povinnosti)
- Komplexní - odpovědnost = základní funkce právní regulace (serialita, normativní kauzalita: předpoklad u subjektu za dané situace, vymezené hypotézou normy, předvídat varianty následků a zvolit právně aprobované chování; ne-li, pak předpoklad vzít na sebe a nést sankce)

2) Druhy „odpovědnosti“ v OZ

- **Závazky z deliktů** - Část čtvrtá, Hlava III
náhrada majetkové a nemajetkové újmy - Díl I
zneužití a omezení soutěže - Díl 2
- Práva z vadného plnění - § 1914 odst. 2; § 2099n. u
kupní smlouvy aj.
- Prodlení dlužníka a věřitele je součástí splnění závazků
- §1968n., §1975n.
- Závazky *quasi ex contractu* a *quasi ex delicto* spojeny
do Hlavy IV Závazky z jiných právních důvodů:
 - bezdůvodné obohacení
 - nepřikázané jednání a upotřebení věci k
prospěchu jiného

Subjektivní předpoklady (deliktní způsobilost/způsobilost k PPJ) dle OZ I

- Obecná způsobilost k deliktním závazkům člověka - odpovědnost za vlastní jednání člověka - § 24
 - Limity deliktní způsobilosti u těch, kteří nemohou posoudit následky svého jednání - § 2920-2922
- Způsobilost nést následky prodlení a vad plnění nemá zvláštní úpravu (uplatní se svéprávnost)
- Způsobilost k závazkům z jiných právních důvodů se řídí podle povahy věci:
 - Svéprávnost (§ 3009 jednání k užitku T)
 - Deliktní způsobilost (§ 3012 - upotřebení cizí věci k prospěchu jiného)
 - Bez specifikovaných subjektivních předpokladů (bezdůvodné obohacení - § 2991n.)

Deliktní způsobilost dle OZ II

■ Přičitatelnost deliktů právnické osobě § 167

■ Právnickou osobu zavazuje:

- protiprávní čin,
- kterého se při plnění svých úkolů (nikoli exces)
- dopustil:
 - člen voleného orgánu (§ 152: Fyzická osoba, která je členem orgánu právnické osoby a která je do funkce volena, jmenována či jinak povolána),
 - zaměstnanec nebo
 - jiný její zástupce (srov. též § 151, § 161 aj.)

Přičitatelnost náhrady újmy veřejnoprávnímu subjektu

- Státu: § 21 OZ
- Jiným právními osobám veřejného práva:
 - § 20 odst. 2: ustanovení OZ se použijí jen tehdy, slučuje-li se to s právní povahou těchto osob
 - Pozn.: Odlišit od PO veřejného a soukromého zájmu dle § 144 OZ!
- Přičitatelnost následků deliktního chování § 167: (viz předchozí strana)
- Tam, kde zákon přijímá specifické řešení (§ 2895-objektivní odpovědnost)
 - Obecně platná nebo jen ve veřejné sféře (2. případ OZ 0, zvl. zákon 82/1998 Sb.)

Přičitatelnost náhrady újmy veřejnoprávnímu subjektu - spec. řešení

- Zák. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci

Ze zrušovacího ustanovení OZ (§ 3080) se týká zákona 82/98 Sb. zprostředkovaně jen bod 37 (zrušení části třetí novely č. 160/2006 Sb.)

3) Koncepce deliktního závazku

- **Subjektivní** - za zavinění (odpovídá ten, kdo svým chováním vyvolal vznik újmy - zdůrazňuje prevenci)
Exkulpace
- **Objektivní** - za výsledek, protiprávní stav, resp. za riziko (odpovídá ten, kdo bere na sebe riziko, včetně odpovědnosti za pomocníka či jinou třetí osobu)
Možnost liberace nebo absolutní odpovědnost
 - Princip původu - vzniku rizika
 - Risk-zisk (podnikatelská sféra)
- **Princip pojištění** (přenesení rizika na třetí osobu)

4) Prevence dle OZ

■ **Generální prevence (§ 2900) ve srovnání s § 415 OZ 1964 omezena:**

■ **Hypotéza:**

- 1) vyžadují-li to okolnosti případu nebo zvyklosti soukromého života;
- 2) omezena na konání (aktivní: *dare, facere*);
- 3) subjektivní rozsah - každý

■ **Dispozice: nesmí dojít k:**

- 1) nedůvodné újmě;
- 2) na životě, zdraví nebo na vlastnictví jiného (životní prostředí?)

4) Prevence dle OZ II

■ Speciální prevence:

■ Zakročovací povinnost (§ 2901) má:

- Původce nebezpečné situace
- Mající kontrolu
- Odůvodňuje-li to povaha poměru mezi osobami
- Kdo může snadno odvrátit újmu, o níž ví nebo musí vědět, že hrozící závažností zjevně převyšuje, co je třeba k odvrácení vynaložit (pravidlo proporcionality)

Povinnost: „zakročit na ochranu jiného..“

Následky: § 2903, 2904 (viz dále)

■ Oznamovací povinnost (§ 2902) má:

- Kdo porušil právní povinnost
- Kdo může a má vědět, že ji poruší

Povinnost:

- oznámit to bez zbytečného odkladu ohroženému a
- upozornit ho na možné následky

Následky:

- Poškozený nemá právo na náhradu újmy, které mohl po oznámení zabránit

4) Prevence dle OZ III

- Nesplnění zakročovací povinnosti přiměřeným způsobem ohroženým (§ 2903/1):
 - nese následky, kterým mohl zabránit, ze svého
- Při vážném ohrožení:
 - právo ohroženého požadovat uložení vhodného a přiměřeného opatření k odvrácení hrozící újmy soudem (§ 2903/2)
- Újma způsobená náhodou:
 - Nahradí, kdo dal zaviněně k náhodě podnět (zejm. porušením příkazu nebo poškozením zařízení předcházející vzniku náhody - § 2904)

Předpoklady odpovědnosti k náhradě újmy

- Subjektivní odpovědnost
 - Protiprávní jednání
 - Vznik újmy
 - Zavinění (nedbalost či úmysl)
 - Příčinná souvislost mezi prot. jed. a vznikem újmy
 - Deliktní způsobilost škůdce
- Objektivní odpovědnost
 - Protiprávní jednání (např. poruš. sml. pov.)
 - Vznik újmy
 - Příčinná souvislost mezi prot. jed. a vznikem újmy
 - Deliktní způsobilost škůdce

Okolnosti vylučující pov. k náhradě újmy OZ:

- Svépomoc (§ 14), Svolení poškozeného (aut. vůle), Jednání na vlastní nebezpečí
- Nutná obrana (§ 2905) - předpoklady:
 - Útok fyzické osoby (nebo jí vyvolaný)
 - bezprostředně hrozící nebo trvajících
 - protiprávní
 - obrana zasahujícího nebo třetí osoby
 - způsobení újmy
- Neplatí:
 - 1) u zjevně nepatrné hrozící újmy;
 - 2) při zcela zjevně nepřiměřené obraně, zejm. vzhledem k závažnosti způsobené újmy

Okolnosti vyluč. pov. k náhradě OZ II:

- **Krajní nouze (§ 2907) - předpoklady:**
 - Nebezpečí újmy
 - Přímo hrozící
 - Ochrana zasahujícího nebo třetí osoby
 - Subsidiarita (nelze odvrátit jinak) nebo
 - Proporcionalita (následek způsobený odvracením nesmí být stejně závažný nebo závažnější než násl. hrozící)
 - Ne, vyvolal-li nebezpečí zaviněně sám zasahující
- **Společná ustanovení pro NO a KN (§ 2907-2908)**
 - Přihlédne se k omluvit. vzrušení mysli odvracejícího
 - Odvracející právo na náhradu nákladů a své újmy i proti dotčené osobě; max. v rozsahu odvráceného

Odpovědnost za vznik újmy dle OZ

- Obecně si každý nese vzniklou újmu sám (*casum sentit dominus*)
- Povinnost nahradit újmu jinému - obecná ustanovení:
- Zdroj újmy:
 - ú. z porušení dobrých mravů
 - ú. z porušení zákona
 - ú. z porušení smluvní povinnosti
- Vznik újmy(š.= majetková újma+nemajetková újma [jestliže (a)dohoda, (b)stanoví-li tak zákon § 2894/2])
- Příčinná souvislost
- Povaha deliktního vztahu:
 - Úmysl u dobrých mravů
 - Vyvratitelná domněnka nedbalosti u porušení zákona
 - Objektivní s možností liberace (*vis maior*) u porušení smluvní povinnosti

Odpovědnost za újmu dle OZ II

■ Zvláštní případy (§ 2920-2950):

- Š. způsobená tím, kdo nemůže posoudit následky §2920n.
 - Nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti
 - Stížený duševní poruchou
 - 1) Nahradí, pokud byl roz. a volně způsobilý; poškozený má nárok i tehdy, nebránil-li se škůdci z šetrnosti
 - 2) pokud nebyl způsobilý, náhrada ú. tehdy, je-li to spravedlivé se zřetelem k majetkovým poměrům škůdce i poškozeného
 - Solidárně, kdo zanedbal náležitý dohled
 - Kdo se uvede vlastní vinou do stavu nezpůsobilosti..
- Š. způsobená osobou s nebezpečnými vlastnostmi § 2923
 - Kdo se vědomě ujme osoby nebezpečných vlastností:
 - bez nutné potřeby poskytne útulek nebo
 - svěří určitou činnost (domácnost, provozovna či jiné.)
 - solidárně s ní š. v místě nebo při čin. nebezp. povahou os.

Odpovědnost za újmu dle OZ III

- **Š. z provozní činnosti § 2924**
 - Provozovatel závodu nebo jiného zařízení k výtěžné činnosti
 - Škoda z provozu (vlastní, věc použitá nebo vliv na okolí)
 - Objektivní s možností liberace (vynaložení veškeré péče, kterou lze rozumně požadovat..); důkazní břemeno nese provozovatel

Odpovědnost za újmu dle OZ IV

- Š. způsobená provozem zvlášt' nebezpečným § 2925
 - Kdo provozuje závod nebo jiné zařízení zvlášt' nebezpečné
 - Definice p.z.n.: nelze-li předem vyloučit možnost vzniku závažné škody ani při vynaložení řádné péče
 - 1) náhrada škody způsobené zdrojem zvýšeného nebezpečí objektivní absolutní
 - 2) jinak liberační důvody - zvnějšku *vis maior*, vl. jednání poškozeného nebo neodvrat. jednání T; důk. břemeno provozovatel; k jiným ujednáním se nepřihlíží
 - Vyvratitelná domněnka p.z.n.: pokud továrním způsobem nebo se při něm výbušná nebo pod. nebezpečná látka používá nebo se s ní nakládá

Odpovědnost za újmu dle OZ V

- **Škoda na nemovité věci § 2926**
 - Kdo oprávněně provádí nebo zajišťuje práce, jimiž se jinému působí újma na nemovité věci nebo držba nemovité věci znemožní nebo podstatně ztíží
 - Odpovědnost objektivní absolutní

Odpovědnost za újmu dle OZ VI

■ Ú. z provozu dopravních prostředků § 2927n.

- Provozovatel dopravy nebo jiný provozovatel: vozidla, plavidla nebo letadla (s výjimkou pohonu lidskou silou)
- **1) Škoda vyvolaná zvláštní povahou provozu**
- Objektivní - liberace (škodě nemohlo být zabráněno při vynaložení veškerého úsilí, které lze požadovat) - důk. břemeno provozovatel
- **2) Okolnosti, které mají původ v provozu**
- Objektivní absolutní
- Prostředek v opravě-fikce p.=kdo převzal k opravě
- Místo provozovatele-kdo použije bez vědomí n.proti vůli
 - Solidárně p., pokud z nedbalosti umožnil
- Nelze provozovatele zjistit- nevyvr.domněnka p.=vlastník
- Při odcizení nebo ztrátě-provozovatel hradí, neměl-li pošk. možnost věc opatrovat (zavazadla)
- Střet provozů- podle účasti na způsobení škody

Odpovědnost za újmu dle OZ VII

■ Š. způsobená zvířetem § 2933

- Vždy vlastník, i když z. svěřeno T, zatoul.se nebo uprchlo
- Solidárně osoba, již svěřeno, jež chová nebo používá
- 1) Obecně objektivní absolutní
- 2) výj. domácí zvíře k výkonu povolání, výděl. činnosti, k obživě, n. pomocník pro osobu se zdrav. postižením:
liberační důvod: při dozoru nezanedbal potřebnou pečlivost n. kdyby š. vznikla i při vynaložení potřebné pečlivosti; důk.břemeno postižený nebo svěř.
- Svémocné odnětí:
 - Kdo svémocně odňal - objektivní absolutní
 - Solidárně s vl. n. svěř.: Tito liberační důvod: odnětí nemohli rozumně zabránit (důk. břem.: vl. n. svěř.)

Odpovědnost za újmu dle OZ VIII

■ Š. způsobená věcí § 2936

- Dlužník-použití vadné věci (+ biologické služby)
- Škoda způsobená vadou věci
- Zvláštní případy:
 - 1) Způsobí škodu **věc sama o sobě** - dohled, nelze-li určit-fikce dohled=vlastník; liberace, pokud nálež. dohled nezanedbal (důk. břem.- kdo měl dohled)
 - 2) Škoda **pádem** věci nebo **vyhozením** z místnosti nebo podobného místa; solidárně s 1) uživatel místa, nelze-li určit, vlastník nemovité věci.
 - 3) Š. **zřícením budovy** nebo **odloučením části** v důsledku vady nebo nedost. údržby - vlastník; solidárně předešlý v. (nedostatek vzniklý za trvání jeho vlast.+ ke škodě došlo do 1 roku od jeho zániku vl.; výjimka: pokud nástupce musel vědět o nedostatku

Odpovědnost za újmu dle OZ IX

- **Š. způsobená vadou výrobku § 2939**
 - Š. způsobená vadou movité věci určené k uvedení na trh jako výrobek za účelem prodeje..
 - Kdo vyrobil, vytěžil, vypěstoval nebo jinak získal
 - Solidárně kdo označil jménem, ochr. známkou n. jinak
 - Limity náhrady - 500 EUR
 - Nelze-li zjistit-každý dodavatel, který ve lhůtě 1 měs. po uplatnění práva nesdělí, kdo je výrobce nebo kdo mu vyr. dodal
 - Definice vadného výrobku § 2941 („..není-li tak bezpečný, jak od něho lze rozumně očekávat..“)
 - Odpovědnost objektivní
 - Liberační důvody: § 2942

Odpovědnost za újmu dle OZ X

- **Š. na převzaté věci § 2944**
 - Každý, kdo od jiného převzal věc, která má být předmětem jeho závazku (opravář)
 - Náhrada při poškození, ztrátě nebo zničení
 - Liberační důvod: došlo by jinak (důk. břemeno povinný)

Odpovědnost za újmu dle OZ XI

■ Š. na odložené věci § 2945

- S provoz. činnosti zpravidla spojeno odkládání věci
- Na místě určeném nebo kde se obvykle takové věci odkládají
- Hlídané garáže - dopravní prostředky a příslušenství
- Provozovatel- náhrada poškození, ztráty nebo zničení
- Náhrada přísluší: 1) vlastníku nebo 2) kdo odložil
- Uplatnění ve 2 lhůtách (bez zbytečného odkladu - 15 dnů)
- soud k námitce nepřizná
- V dopravním prostředku hromadné dopravy-podle ust. o provozu dopravních prostředků

Odpovědnost za újmu dle OZ XII

■ Š. na vnesené věci § 2946n.

- Provozovatel ubytovacích služeb
- Škoda na věci vnesené ubytovaným nebo pro ubytovaného nebo za tímto účelem převzatá ubytovatelem
- Liberační důvod: ke škodě by došlo i jinak, nebo š. způsobil ubytovaný nebo osoba doprovázející jej z jeho vůle; důkazní břemeno ubytovatel
- Limity náhrady:
 - Vozidla včetně věcí
 - Živá zvířata; výjimka úschova ubytovatele;
 - Max. stonásobek ceny ubytování/1 den; výjimka: převzatá věc, odmítnuto převzetí do úschovy; způsobil ubytovatel nebo ten, kdo v provozu pracuje
 - Uplatnění : bez zbytečného odkladu, nejpozději 15. den po dni, kdy se poškozený musel o škodě dozvědět; výjimka: úschova, odmítnutí úschovy protiprávně, ubytovatel nebo ten, kdo v provozu pracuje

Odpovědnost za újmu dle OZ XIII

- **Š. způsobená informací nebo radou § 2950**
 - Kdo se hlásí jako příslušník určitého stavu nebo povolání k odbornému výkonu nebo jinak vystupuje jako odborník
 - Náhrada škody
 - 1) neúplnou nebo nesprávnou informací nebo škodlivou radou
 - danou za odměnu
 - v záležitosti svého vědění nebo dovedností
 - Objektivní absolutní odpovědnost (má vědět i co neví)
 - 2) Jinak jen škoda způsobená vědomě (úmysl+vědomá nedbalost)

Obsah náhrady újmy dle OZ

- Hradí se (§ 2894-2899):
 - Újma na jmění (škoda) vždy
 - Nemajetková újma (poskytnutím zadostiučinění)
 - byla-li výslovně ujednána
 - stanoví-li to zvlášt' zákon
 - Oznámení o vyloučení odpovědnosti nicotné (max. jako varování před nebezpečím)
 - Vzdání se práva na náhr. š. na pozemku zapsaném do veř. seznamu působí i proti pozdějším vlastníkům
 - Nicotné ujednání o omezení nebo vzdání se se n. újmy:
 - na přirozených právech
 - způsobené úmyslně nebo z hrubé nedbalosti
 - vylučující předem právo slabší strany
 - Kdo byt' neprozřetelně přijal nebezpečí oběti, nevzdává se práva na náhradu škody

Odpovědnost za škodu při výk. veř.moci

Speciální odpovědnost dle zák. 82/1998 Sb.:

1) Subjekt odpovědnosti:

Přičítá odpovědnost při výkonu veř. moci:

- státu (v oblasti výkonu státní moci)
- územně samosprávným celkům (při výkonu veř. moci svěřené jim zákonem v rámci samostatné působnosti)

Stát a územní celky v samostatné působnosti hradí za podmínek stanovených tímto zákonem též vzniklou nemajetkovou újmu

Odpovědnost za škodu při výk. veř.moci 2

2) Předpoklady odpovědnosti státu:

- škoda způsobená:
 - státními orgány
 - PO a FO při výkonu státní správy na základě zákona (včetně notáře a soudního exekutora v příp. § 4)
 - orgány ÚSC za škodu způsobenou při výkonu státní správy
- škoda způsobená
 - rozhodnutím
 - nesprávným úředním postupem

Judikatura - nesprávný úřední postup

- Veřejný politický projev člena vlády učiněný v rámci jeho pravomoci, jímž byla porušena presumpce nevinny, je nesprávným úředním postupem podle § 13 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb., který zakládá povinnost státu odčinit nemajetkovou újmu dotčené osobě. Presumpci nevinny porušuje vyjádření veřejného činitele, že osoba obviněná z trestného činu (či jen podezřelá) je vinná, předtím než jí vina byla prokázána zákonným způsobem. Z tohoto pohledu je zásadní rozdíl mezi tvrzením, že někdo je pouze podezřelý ze spáchání trestného činu, a jasným prohlášením, že se dotyčná osoba dopustila daného činu, aniž by byla pravomocně odsouzena.

- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 06. 2020, sp. zn.

Judikatura - nesprávný úřední postup

- Postup soudního exekutora není nesprávným úředním postupem podle § 13 odst. 1 věta první zákona č. 82/1998 Sb. jen proto, že právní předpis, kterým se soudní exekutor řídil, byl následně zrušen Ústavním soudem pro rozpor s ústavním pořádkem.
 - Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 06. 2020, sp. zn. 30 Cdo 1321/2019

Judikatura - nesprávný úřední postup

- **Nemajetkovou újmu nepůsobí každé pochybení veřejné moci (každý nesprávný úřední postup či nezákonné rozhodnutí), ale pouze pochybení takové, které svou intenzitou zasahuje též do přirozených práv poškozené osoby.** Pouze z nezákonného zahájení exekučního řízení neplyne domněnka, že domnělému povinnému vznikla z tohoto důvodu nemajetková újma. Je na povinném, aby prokázal, že nezákonně zahájené exekuční řízení vedlo též k zásahu do jeho přirozených práv a že mu vznikla s tím související nemajetková újma, kterou by pocítovala každá jiná osoba v jeho postavení.

- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 06. 2020, sp. zn.

Judikatura - nesprávný úřední postup

- Je-li hlasovací lístek, jehož prostřednictvím věřitel hlasuje o přijetí způsobu oddlužení mimo schůzi věřitelů po zahájení insolvenčního řízení, opatřen pouze uznávaným elektronickým podpisem osoby oprávněné za věřitele jednat, není tím ve smyslu ustanovení § 401 odst. 1 insolvenčního zákona splněna podmínka úředně ověřeného podpisu a k hlasovacímu lístku se (proto) nepřihlíží. Odvolání proti usnesení o schválení oddlužení je ve smyslu ustanovení § 406 odst. 4 insolvenčního zákona přípustné i tehdy, podá-li je věřitel, kterému hlasování o způsobu oddlužení mimo schůzi věřitelů znemožnil nesprávný úřední postup insolvenčního soudu, a který (v odvolání) se schváleným způsobem oddlužení nesouhlasí; jde-li o vadu, která mohla ovlivnit volbu způsobu oddlužení, je takové odvolání i důvodné.

- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 06. 2020, sen. zn. 29 NSČR

Odpovědnost za škodu při výk. veř.moci 3

3) Postup uplatnění

- jménem státu jednají ministerstva a jiné ústřední správní úřady (+ pozit. a negat. vymezení § 6)
- u nezákonného rozhodnutí podmínka zrušení nebo změna pravomocného rozhodnutí
- využití všech prostředků k ochraně práva
- u vazby a trestu podmínkou jejich výkon
- odpovědnost vyloučena u vlastního zavinění; u zastavení pro nedostatek odpovědnosti, milosti a amnestie + § 12 odst. 2
- nesprávným postupem též nečinnost

Odpovědnost za škodu při výk. veř.moci 4

3) Postup uplatnění - pokračování

- uplatnění u úřadu dle § 6
- není-li nárok plně uspokojen do 6ti měsíců od uplatnění, lze se domáhat náhrady u soudu
- stát má regresní nárok vůči úředním osobám a územním celkům v přenesené působnosti

Odpovědnost za škodu při výk. veř.moci 5

Odpovědnost územně samosprávných celků v samostatné působnosti:

- za škodu způsobenou
 - nezákonným rozhodnutím
 - nesprávným úředním postupem
- právo na náhradu poškozený
- regresní náhrada vůči kraji či státu v případě nesprávného právního názoru

Odpovědnost za škodu při výk. veř.moci 6

Společná ustanovení:

- subsidiarita OZ
- zvl. ustanovení o způsobu a rozsahu náhrady škody § 27n.
 - zahrnuje nemajetkovou újmu
- promlčecí lhůty:
 - subjektivní 3 roky
 - objektivní 10 let
 - na regresní náhradu 1 rok
 - stavení promlč. lhůty § 35

Způsob a rozsah náhrady újmy dle OZ

■ Škoda se hradí:

- 1) Uvedením v předešlý stav (naturální restituce)
- 2) není-li to dobře možné anebo žádá-li to poškozený, náhrada v penězích (relutární) - § 2951/1

■ Nemajetková újma se hradí:

■ Přiměřeným zadostiučiněním

- 1) Jiný způsob
- 2) nezajistí-li jiný způsob skutečné a dostatečně účinné odčinění způsobené újmy - v penězích

Způsob a rozsah náhrady újmy dle OZ II

- Moderační právo soudu („snížení“ náhrady - § 2953n.)
 - Z důvodu zvláštního zřetele hodných - soud sníží (nelze: u úmyslu a toho, kdo se přihlásil..§ 5, § 2950)
 - Škoda způs. úmyslným tr. činem: soud může rozhodnout na návrh poškozeného o uspokojení i z věcí, které škůdce z maj. prospěchu nabyt, i když nepodléhají výkonu rozhodnutí; zákaz nakládat s takovými věcmi do uspokojení
 - Nelze-li výši náhrady škody přesně určit, určí ji podle spravedlivého uvážení jednotlivých okolností soud

Způsob a rozsah náhrady újmy dle OZ III

- Náhrada při újmě na přirozených právech člověka
 - Náhrada: škody, nemajetkové újmy, včetně duševních útrap
 - Odčinění i okolností zvláštního zřetele hodných (demonstrativně § 2957)
- Při ublížení na zdraví:
 - Peněžitá náhrada,
 - vyvažující plně vytrpěné bolesti a další nemajetkové újmy;
 - při překážce lepší budoucnosti poškozeného i ztížení společenského uplatnění.
 - Nelze-li takto určit, pak podle zásad slušnosti.

Způsob a rozsah náhrady újmy dle OZ IV

- **Při usmrcení nebo zvlášt' závažném ublížení na zdraví:**
 - Duševní útrapy manželu, rodiči, dítěti nebo jiné osobě blízké (§ 22)
 - Peněžitá náhrada vyvažující plně jejich utrpení
 - Nelze-li takto určit, podle zásad slušnosti.
- **Účelně vynaložené náklady spojené:**
 - s péčí o zdraví poškozeného (viz judikatura dále),
 - s péčí o jeho osobu nebo
 - domácnost
 - tomu, kdo je vynaložil.
 - Lze i požadovat zálohu

Judikatura-náklady spojené s péčí o zdrav

- Náklady spojené s péčí o zdraví (§ 2960 o. z.) zahrnují vedle výdajů na léčebnou péči poškozeného, která není hrazena z prostředků veřejného zdravotního pojištění, též **výdaje na účelně vynaloženou osobní péči, která nemá jen lékařský charakter** (např. úkony osobní hygieny, přípravy stravy a jejího přijímání, vyměšování, oblékání, jichž není poškozený zcela či zčásti sám schopen), a **výdaje na péči o jeho domácnost** (např. obstarávání nákupů, úklid, praní i vyřizování potřebných záležitostí na poště, na úřadech apod.). Náhrada se týká **nákladů k pořízení potřebných pomůcek i k zabezpečení činností, které poškozený nezvládá, prostřednictvím jiných osob.** Účelnost nákladů spojených s péčí o zdraví poškozeného je třeba měřit nejen hlediskem ekonomickým, nýbrž i širším pohledem, který zohledňuje snahu společnosti o začlenění zdravotně hendikepovaných osob do společenského života ve smyslu Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením, publikované pod č. 10/2010 Sb. m. s.

Způsob a rozsah náhrady újmy dle OZ V

■ Náklady pohřbu:

- v rozsahu neuhrazeném veřejnou dávkou podle jiného předpisu;
- přihlédne se k zvyklostem a okolnostem jednotlivého případu;
- tomu, kdo je vynaložil.

Způsob a rozsah náhrady újmy dle OZ VI

■ Peněžité dávky

- **Náhrada za ztrátu na výdělku po dobu pracovní neschopnosti** - pen. důchod ve výši rozdílů skut. nebo předp. příjmů před a po vzniku újmy
- **Náhrada za ztrátu na výdělku po skončení prac. neschopnosti/při invaliditě** - pen. důchod vzhledem k rozdílu výdělku před vznikem újmy a po skončení PN s připočtením příp. inv. důchodu;
 - zohlední se případné dlouhodobé zvýšené potřeby poškozeného
 - + zvýšená námaha nebo úsilí při dosahování výdělku
 - Zohlední se zvyšování výdělků
- Soud z vážných důvodů může i bez návrhu rozhodnout o **zajištění peněžitého důchodu**

Způsob a rozsah náhrady újmy dle OZ VII

- **Peněžité dávky - pokračování**
 - **Náhrada za ztrátu na důchodu:** ve výši rozdílu mezi důchodem, na který by p. vzniklo právo při započítání do základu náhrady za ztrátu na výdělku po skončení pracovní neschopnosti, a důchodem skutečně vyměřeným
 - **Náhrada za bezplatně vykonávané práce pro jiného v domácnosti nebo závodu - ztráta peněžitým důchodem**

Způsob a rozsah náhrady újmy OZ VIII

■ Při usmrcení:

- **Náklady na výživu pozůstalých** (poskytoval nebo byl povinen); rozdíl mezi dávkami důch. zabezp. a co by jim p. podle rozumného očekávání mohl poskytovat
- Z důvodu slušnosti **náklady na výživu jiné osobě**, pokud usmrcený poskytoval plnění, k němuž nebyl povinen
- Vychází se z průměrného výdělku zemřelého
- Náhrada pozůstalým a jiným nesmí úhrnem převýšit ztrátu na výdělku nebo důchodu
- Přihlédne se k pravděpodobné délce života usmrceného a době poskytování plnění

Místo peněžitého důchodu lze přiznat **odbytné** (na žádost + důležitý důvod)

Způsob a rozsah náhrady újmy OZ IX

■ Zvláštní ustanovení § 2969-2971:

■ Náhrada při poškození věci

■ Obvyklá cena v době poškození

■ +zohlední se úč.náklady pošk.k obnovení nebo nahraz. fce věci

■ Svévole/škodolibost - cena zvláštní obliby

■ Náhrada při poranění zvířete

■ Účelně vynaložené náklady péče o zdraví zvířete;

■ (na návrh přiměřená záloha)

■ Náklady nejsou neúčelné, i převyšují-li podstatně cenu zvířete, pokud by je vynaložil rozumný chovatel

■ Náhrada nemajetkové újmy

■ Odůvodňují zvláštní okolnosti;

■ újma způsobená protiprávním činem, zejm. z hrubé nedbalosti důležitá právní povinnost, nebo úmyslně z touhy ničit, ublížit nebo z jiné pohnutky zvláště zavrženíhodné,

■ Nemajetková újma každému, kdo důvodně pocítuje újmu jako 54 osobní, jinak neodčinitelné neštěstí